

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu julkinen toimija

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Esityksen tavoitteet – palvelurakenteen selkiyttäminen, painopisteen siirtäminen varhaiseen tukeen sekä moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen – ovat kannatettavia myös kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta. Kuitenkin esitykseen sisältyy riski siitä, että lastensuojelun asiakkuuskynnystä kavennettaessa vastuu ja kuormitus siirtyvät kunnille ilman riittävää varmistusta peruspalvelujen resursseista ja rahoituksesta. Tämä koskee erityisesti varhaiskasvatusta ja perusopetusta.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Rakenteellisesti esitys tukee tavoitteitaan, mutta käytännön toteutuminen riippuu olennaisesti siitä, miten varhaisen tuen palvelut ja kuntien peruspalvelut resursoidaan. Ilman riittävää rahoitusta ja osaamisen vahvistamista on vaarana, että lasten ja nuorten tuen tarpeet tunnistetaan, mutta niihin ei pystytä vastaamaan oikea-aikaisesti.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Nyt esitetty ratkaisu

Perustelut tiiviisti

Rajapinnan selkeyttäminen on tarpeellista. Kuitenkin kunnille, erityisesti varhaiskasvatukselle ja opetustoimelle, on varmistettava selkeät toimintamallit, johtamisrakenteet ja palveluketjut, jotta lapset eivät jää lakien ja hallinnonalojen väliin.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Säännökset korostavat lapsen etua ja moniammatillisuutta, mikä on erittäin kannatettavaa. Käytännön toimivuuden kannalta on tärkeää varmistaa, että kasvatuksen ja oppimisen toimialan rooli lapsen arjen ja varhaisen tuen ympäristönä tunnustetaan lainsäädännön toimeenpanossa.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Esitys nostaa peruspalvelujen vastuuta. Tämä lisää kasvatuksen, opetuksen ja opiskeluhuollon roolia varhaisessa tunnistamisessa ja tuessa. Ilman lisäresursseja tämä voi kasvattaa painetta varhaiskasvatukseen ja kouluille sekä lisätä oppimisen tuen, poissaolojen ja psykososiaalisen kuormituksen haasteita.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Vantaa ei ota kantaa sosiaalityöntekijöiden mitoitukseen. Korostamme, että muutokset eivät saa heikentää monialaista yhteistyötä tai siirtää vastuuta kunnan palveluille ilman selkeää työnjakoa.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Tehtävien selkiyttäminen on myönteistä. Kuitenkin yhteistyörakenteet kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa tulee kuvata selkeämmin, erityisesti tiedonkulun, osallisuuden ja yhteisten vastuiden osalta.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Kustannusvastuiden selkeyttäminen on kannatettavaa. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen osalta on tärkeää, että sijoitettujen lasten opetuksen, TUVA-koulutuksen ja opiskeluhuollon kustannukset kohdentuvat oikein eikä kunnille synny uusia katteettomia velvoitteita.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Menettely nopeutuu, mikä tukee lapsen edun toteutumista. Oikeusturvan ja osaamisen varmistaminen on kuitenkin keskeistä.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Kyllä

Perustelut tiiviisti

Selkeämpi päätöksenteko tukee myös varhaiskasvatuksen ja opetustoimen ennakoitavuutta moniammatillisissa prosesseissa.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Yhdenmukaistaminen lisää läpinäkyvyyttä. Mahdollinen kustannusten kasvu tulee kuitenkin huomioida hyvinvointialueiden rahoituksessa, jotta se ei heijastu epäsuorasti kuntien palveluihin.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Osallisuuden vahvistaminen on erittäin kannatettavaa. Käytännössä tämä edellyttää riittäviä resursseja lasten ja nuorten kohtaamiseen sekä osallisuuden varmistamiseen kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Osallisuuden vahvistaminen on erittäin kannatettavaa. Käytännössä tämä edellyttää riittäviä resursseja lasten ja nuorten kohtaamiseen sekä osallisuuden varmistamiseen kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Avohuollon vahvistaminen tukee koko opinpolun jatkuvuutta, mutta edellyttää, että peruspalveluilla on todellinen kyky vastata lisääntyvään tuen tarpeeseen.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Lyhennys tukee oikea-aikaista arviointia, mutta lisää samanaikaisesti kiirettä sosiaalihuollon, varhaiskasvatuksen, opetuksen ja opiskeluhuollon rajapinnassa.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Keskeistä on turvata sijoitettujen lasten oikeus varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Vantaa ei ota kantaa laitosten henkilöstömitoitukseen, mutta korostaa ettei sillä tulisi olla välillisiä vaikutuksia lasten arkeen ja koulunkäyntiin.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Keskeistä on turvata sijoitettujen lasten oikeus varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Vantaa ei ota kantaa laitosten henkilöstömitoitukseen, mutta korostaa ettei sillä tulisi olla välillisiä vaikutuksia lasten arkeen ja koulunkäyntiin.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoido): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Keskeistä on turvata sijoitettujen lasten oikeus varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Vantaa ei ota kantaa laitosten henkilöstömitoitukseen, mutta korostaa ettei sillä tulisi olla välillisiä vaikutuksia lasten arkeen ja koulunkäyntiin.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Keskeistä on turvata sijoitettujen lasten oikeus varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Vantaa ei ota kantaa laitosten henkilöstömitoitukseen, mutta korostaa ettei sillä tulisi olla välillisiä vaikutuksia lasten arkeen ja koulunkäyntiin.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantumista koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Siirtymäaika on välttämätön. Kunnille tulee varata riittävästi aikaa henkilöstön kouluttamiseen, toimintamallien yhtenäistämiseen ja yhteistyörakenteiden vahvistamiseen.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVa) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVa-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

Kannatettava.

TUVa-koulutuksen turvaaminen koulukodeissa on keskeinen keino ehkäistä koulutuksellista syrjäytymistä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten kohdalla.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Esitys ei anna täysin riittävää kuvaa kunnille aiheutuvista välillisistä kustannuksista. Riskinä on, että varhaisen tuen ja asiakkuuskynnyksen muutosten seurauksena kustannuksia siirtyy varhaiskasvatukseen ja opetustoimeen ilman vastaavaa rahoitusta.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

Esitys ei anna täysin riittävää kuvaa kunnille aiheutuvista välillisistä kustannuksista. Riskinä on, että varhaisen tuen ja asiakkuuskynnyksen muutosten seurauksena kustannuksia siirtyy varhaiskasvatukseen ja opetustoimeen ilman vastaavaa rahoitusta.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Esitys ei anna täysin riittävää kuvaa kunnille aiheutuvista välillisistä kustannuksista. Riskinä on, että varhaisen tuen ja asiakkuuskynnyksen muutosten seurauksena kustannuksia siirtyy varhaiskasvatukseen ja opetustoimeen ilman vastaavaa rahoitusta.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Uudistuksen onnistuminen edellyttää:

- riittävää perusrahoitusta kunnille
- selkeitä kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyörakenteita
- varhaiskasvatuksen ja opetustoimen vahvistamista
- systemaattista seuranta lasten hyvinvoinnin, oppimisen ja opinpolkujen näkökulmasta

Isotalus Birgit
Vantaan kaupunki/sihteeristö